

Eriarvoisuuden eurooppalaistuminen talouskriisin aikana

Martin Heidenreich (toim.):
Exploring Inequality in Europe – Diverging Income and Employment Opportunities in the Crisis. Cheltenham:
Edward Elgar Publishing
Limited, 2016. 256 s.
ISBN 978-1-78347-665-7.

Martin Heidenreichin toimittama teos *Exploring Inequality in Europe – Diverging Income and Employment Opportunities in the Crisis* luo katsauksen eurooppalaisen eriarvoisuuden dynamiikkaan ja lainalaisuuksiin ja siihen, miten ne ovat ilmenneet viimeaikaisessa talouskriisissä. Analyysi kohdis-

tuu sekä Euroopan maiden että erilaisten sosiaalisten ryhmien väliseen eriarvoistumiseen. Kirja osoittaa, että eurooppalaiset ymmärtävät oman taloudellisen tilanteensa sekä suhteessa muihin EU:n kansalaisiin että suhteessa eurooppalaiseen integraatioon. Kirja koostuu johdantoartikkelin lisäksi kahdeksasta tutkimusartikkelista, jotka ovat syntyneet sosiaalisen eriarvoisuuden eurooppalaistumista tutkivassa tutkimusprojektissa.

Kirjan johdantoartikkelissa esitellään teoksen kantava teema, eurooppalaisen eriarvoistumisen *kaksoisdualisaatio*. Kaksoisdualisaatiolla kirjoittajat viittaavat siihen, että teoksessa tarkastellaan sekä maiden että sosiaalisten ryhmien välistä eriarvoisuutta. Kirjoittajat kritisoivat aiempaa tutkimusta siitä, että se on keskittynyt tarkastelemaan eriarvoistumista vain kansallisessa tai kansainvälisessä kontekstissa eikä molemmissa samaan aikaan. Esimerkiksi Euroopassa integraatio on lisääntynyt EU:n myötä huomattavasti, mikä vaikuttaa myös maiden sisäiseen eriarvoisuuteen.

Toisessa luvussa esitellään kattava analyysi sekä maiden sisäisestä että maiden välisestä taloudellisesta eriarvoisuudesta, kansallisesta ja alueellisesta eriarvoisuudesta sekä eurooppalaisesta taloudellisesta

eriarvoisuudesta. Monimuuttujamallien perusteella eurooppalaiset arvioivat yhä enemmän omaa elintasoaan monikansallisesta ja eurooppalaisesta näkökulmasta.

Kolmannessa luvussa esitellään pysyvän köyhyyden tekijöitä selvittänyttä pitkittäistutkimusta sekä sitä, mitkä ovat talouskriisin vaikutukset pysyvään köyhyyteen. Pitkittäistutkimuksen yhteydessä tehdään erotus pysyvään ja hetkelliseen köyhyyteen, joita ei ilmiönä erota toisistaan poikkileikkausaineistoilla. Logististen monimuuttujamallien avulla luodaan vahva argumentti sen puolesta, että pysyvä köyhyys on kasvava ongelma Euroopassa. Lisäksi mallien avulla tuodaan esiin, miten pitkäaikaiseen ja väliaikaiseen köyhyyteen vaikuttavat eri tekijät ja kuinka eriarvoisuuden määrä ei vaikuta erityyppisellä tavalla köyhien jakaumaan.

Neljäs luku käsittelee työmarkkinoita sekä lyhyt- ja pitkäaikaistyöttömyyden riskien kehitystä euroalueen kriisissä. Teemana neljännessä luvussa on työttömyyden riskien sosiaalinen jakautuminen. Päälimmäinen kysymys on, miten talouskriisi ja kasvanut työttömyys vaikuttavat työmarkkinoiden polarisaatioon ja dualisaatioon sekä haavoittuvien ryhmien marginalisaation lisääntymiseen. Luku käsittelee

ryhmiä, joilla on suuri riski pysyä työttömänä tai joutua työttömäksi sekä instituutioiden, ammattien ja henkilökohtaisten piirteiden merkitystä.

Viidennessä luvussa tarkastellaan naisten asemaa työmarkkinoilla eurokriisin aikana. Luvussa analysoidaan sukupuolten dualisaatiota työmarkkinoilla ja sitä, miten sekä miesten ja naisten välillä että sukupuoliryhmien sisällä löytyy eroja korkea- ja matalapalkka-aloille sijoittumisessa, naisten keskisten erojen ollessa pienemmät.

Kuudes luku on katsaus päätökätöiden ja työmarkkinoiden jakautumiseen vuosien 2002 ja 2013 välisenä aikana. Tarkastelun kohteena on, mihin sosiaalisiin ryhmiin työmarkkinoiden jakautuminen eniten vaikuttaa ja millaiset institutionaaliset ja taloudelliset tekijät vaikuttavat todennäköisyyteen joutua päätöihin. Luvussa todetaan, että vaikka kansallisten instituutioiden merkitys on kasvanut, kyse ei ole uudelleen kansallistumisesta vaan kansallisten työmarkkinoiden ongelmista kriisin aikana. Selitys saa hyvin tukea analyysistä, jonka mukaan yksilöllisillä tekijöillä on suurin merkitys työllistymisen kannalta. Herää kuitenkin kysymys, löytyisikö instituutioiden merkityksen kasvulle muitakin selittäjiä.

Seitsemäs luku käsittelee terveyden ja tulojen suhdetta eurokriisin aikana. Tuloksia tulokittaessa on kiitettävällä tavalla otettu huomioon aineiston tuoma rajoitus terveydentilan mitaamiseen ja tuotu esiin, millä tavoin ihmiset todennäköisesti omaa terveyttään arvioivat. Terveyden arvioimisen subjektiivisuus voi olla myös osaltaan takana siinä, että köyhien osalla terveyden huononeminen ei näkynyt yhtä vahvasti.

Kahdeksas luku käsittelee päivittäisen elämän eurooppalaistumista sekä eurooppalaistumisen vaikutusta tyytyväisyyteen. Luvussa käsitellään sitä, miten monikansalliset suhteet vaikuttavat yksilön hyvinvointiin. Aluksi määritellään yksilöllisiä ja kansallisia tekijöitä tyytyväisyyteen, jonka jälkeen nämä yhdistetään monikansalliseen viitekehukseen. Yksilöllisten ja kansallisten tekijöiden liittäminen monikansalliseen kehykseen on selitetty sen verran kattavasti ja yksityiskohtaisesti, että se on helppo ymmärtää.

Yhdeksäs luku tarkastelee eurooppalaisen integraation ja eurokriisin sosiaalisia seurauksia. Luvussa arvioidaan poliittisten dokumenttien avulla kahta vaihtoehtoista näkemystä siitä, miten talouskriisiä on hallittu Euroopassa. Ensimmäisen näkemyksen mukaan kriisin hoitoon käytetyt rahat

on keskitetty vain talouspuolelle ja sosiaaliset ongelmat on jätetty huomiotta. Toinen vaihtoehto puolestaan olettaa, että eurooppalainen kriisin hallinta tulkitsee sosiaaliset ongelmat poliittisiksi haasteiksi ja tukee niiden selvittämistä kansallisella tasolla. Muusta kirjasta luku poikkeaa kvalitatiivisella tutkimusotteellaan.

Kokonaisuudessaan teos tarjoaa kokoelman tutkimuksia euroalueen kriisistä sekä sosiaalisesta eriarvoisuudesta Euroopassa. Jokainen tutkimus tarjoaa näkökulman yhteen sosiaalisen eriarvoisuuden osa-alueeseen. Koska jokainen luku on yksi tutkimusartikkeli, on lukijan mahdollista itsekin arvioida tuloksia ja väitteitä. Kuvat ja taulukot ovat selkeitä ja isoja, ja niitä on varsin helppo tulkita. Käytetyt menetelmät ja niihin liittyvät heikkoudet on avattu lukijalle hyvin.

Negatiivisena puolena on mainittava, että osittain kirjan kantava teema, kaksoisdualisaatio, hukkuu osassa luvuista. Tämä on kuitenkin ymmärrettävää usean kirjoittajan erillisistä artikkeleista koostuvassa kirjassa. Suosittelen teosta lämpimästi aiheesta kiinnostuneille ja eriarvoisuutta työkseen käsitteleville ihmisille. Kaksoisdualisaation näkökulma eurokriisiin on Heidenreichin itsensä mukaan tuore ja hänen kantaansa voi

yhtyä: kansallisen ja monikansallisen näkökulman yhdistäminen antaa euroalueen eriarvoisuudesta ja eriarvoistumisesta yhtenäisen ja kattavan kuvan. Lisäksi kirja osoittaa, että kaksoisdualisaatio sopii useiden eri sosiaalisten osalueiden tarkasteluun etenkin eurooppalaisessa kontekstissa.

Margus Pruel